

CELOŽIVOTNÉ VZDELÁVANIE A JEHO INŠTITÚCIE

PETER PLAVČAN - ALEXANDRA OŽVALDOVÁ - MATEJ ŠEBESTA

LIFELONG LEARNING SYSTEM AND ITS INSTITUTIONS

ABSTRAKT:

Každý človek sa snaží naplniť svoje životné ciele, prostriedkom je celoživotné vzdelávanie v mnohorakých podobách. Príspevok sa zaoberá organizačným členením a aktuálnou situáciou v oblasti ďalšieho vzdelávania v Slovenskej republike. Prostredníctvom právnej úpravy podrobne charakterizuje druhy ďalšieho vzdelávania. Opisuje európske a slovenské organizačné štandardy v ďalšom vzdelávaní a ich inštitucionálne zabezpečenie.

Kľúčové slová: celoživotné vzdelávanie, ďalšie vzdelávanie, kvalita vo vzdelávaní, organizačné štandardy v ďalšom vzdelávaní

ABSTRACT:

Everyone strives to achieve their life goals, the means is lifelong learning in many forms. The paper deals with the organizational structure and the current situation in the field of further education in the Slovak Republic. It characterizes in detail the types of further education through legislation. It describes European and Slovak organizational standards in further education and their institutional provision.

Keywords: lifelong learning, further education, quality in education, organizational standards in further education

Každý človek sa od svojho narodenia učí po celý svoj život, a to či už vo formálnom alebo neformálnom vzdelávaní alebo informálnom učení. Celoživotné vzdelávanie je základným prostriedkom kultivácie človeka, ktorá okrem jeho osobnej sebarealizácie prináša aj úžitok celej spoločnosti.

Aj programový dokument školskej politiky Učiace sa Slovensko“ uvádza, že „základná filozofia, ktorá sa premieta do jeho obsahu, akcentuje celoživotný proces učenia sa človeka ako jadro jeho ľudskej prirodzenosti a kľúč k úspešnému životu. Pre Slovensko platí mnohonásobne, že naším najväčším bohatstvom je práve náš ľudský potenciál, ktorý chceme pestovať a rozvíjať perspektívnym systémom celoživotného vzdelávania od útleho detstva až po univerzitu tretieho veku“ (Burjan, V., Ftáčnik, M., Juráš, I., Vantuch, J., Višňovský E. a Vozár, L., 2017).

Celoživotné vzdelávanie sú všetky výchovno-vzdelávacie aktivity v priebehu života s cieľom zlepšiť vedomosti, zručnosti, schopnosti a návyky.

Celoživotné vzdelávanie členíme spravidla na tri skupiny

- predškolská výchova,
- školské vzdelávanie,
- vzdelávanie dospelých (ďalšie vzdelávanie).

Predškolská výchova sa poskytuje v zariadeniach starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa, a to ako služba na podporu zosúladovania rodinného života a pracovného života. Táto služba sa poskytuje v podobe starostlivosti o dieťa do troch rokov veku, ak sa rodič alebo fyzická osoba, ktorá má dieťa zverené do osobnej starostlivosti na základe rozhodnutia súdu, pripravuje na povolanie štúdiom na strednej škole alebo na vysokej škole, pripravuje na trh práce alebo vykonáva aktivity spojené so vstupom alebo s návratom na trh práce alebo vykonáva zárobkovú činnosť. V zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa (jasle – tento názov zákon neupravuje) sa poskytujú bežné úkony starostlivosti o dieťa, stravovanie a výchova (Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, 2008).

Školské vzdelávanie je výchova a vzdelávanie uskutočňované v školách uvedených v sústave škôl podľa školského zákona, a to v materských školách, základných školách, stredných školách (gymnáziách, stredných odborných školách, konzervatóriách, školách pre deti a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami zriadených podľa osobitných predpisov) a vysokých školách. Úspešným absolvovaním školského vzdelávania v týchto školách sa získava stupeň vzdelania.

Ďalšie vzdelávanie je vzdelávanie po ukončení systematického školského vzdelávania po vstupe do pracovnej praxe. V rámci celoživotného vzdelávania predstavuje najdlhšie obdobie života človeka. Pod ďalším vzdelávaním rozumieme aj vzdelávanie dospelých, za dospelú osobu považujeme človeka, ktorý dosiahol 15. rok veku, skončil svoju prvú vzdelávaciu cestu a nastúpil do spoločenskej praxe. Za účastníkov ďalšieho vzdelávania považujeme tie osoby, ktoré sa zapojili do vzdelávania nadväzujúceho na školské vzdelávanie s cieľom doplniť, obnoviť, rozšíriť alebo prehĺbiť si kvalifikáciu nadobudnutú v školskom vzdelávaní a osoby, ktoré sa zapojili do učenia v akejkoľvek podobe, vrátane informálneho učenia. Úspešným absolvovaním ďalšieho vzdelávania nemožno získať stupeň vzdelania.

Teoretickým základom ďalšieho vzdelávania je vedný odbor andragogika, ktorý sa zaoberá všetkými zložkami vzdelávania a učenia sa dospelých. Súčasne ide o oblasť poznania v sústave pedagogických vied, ktorej štúdium vedie k príprave odborníkov v oblasti vzdelávania dospelých.

Druhy ďalšieho vzdelávania podľa zákona č. 568/2009 Z. z. o celoživotnom vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov sú

- ďalšie odborné vzdelávanie v akreditovanom vzdelávacom programe, ktorý vedie k doplneniu, obnoveniu, rozšíreniu alebo prehĺbeniu kvalifikácie potrebnej na výkon odbornej činnosti,
- rekvalifikačné vzdelávanie v akreditovanom vzdelávacom programe, ktorý vedie k získaniu čiastočnej kvalifikácie alebo k získaniu úplnej kvalifikácie – odbornej spôsobilosti pre

jednu alebo viac pracovných činností v inom povolání ako v tom, pre ktoré fyzická osoba získala kvalifikáciu prostredníctvom školského vzdelávania,

- kontinuálne vzdelávanie vo vzdelávacích programoch, ktorým si účastník ďalšieho vzdelávania dopĺňa, rozširuje, prehĺbuje alebo obnovuje kvalifikáciu ako predpoklad na výkon odbornej činnosti v súlade s osobitnými predpismi,
- záujmové vzdelávanie, občianske vzdelávanie, vzdelávanie seniorov a iné vzdelávanie, ktorým účastník ďalšieho vzdelávania uspokojuje svoje záujmy, zapája sa do života občianskej spoločnosti a všeobecne rozvíja svoju osobnosť (Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, 2009).

Riešenie problémov vzdelávania dospelých v Slovenskej republike je zložitú, ale potrebnú. Po roku 1990 sa pri transformácii slovenskej ekonomiky z centrálne plánovanej na trhovú ekonomiku zväčšili regionálne rozdiely, ktoré sú výsledkom viacerých, prevažne ekonomických príčin. Ľudské zdroje predstavujú jeden z dôležitých faktorov na ich odstránenie. Nedostatočné vzdelanie jednotlivca nielen znižuje možnosť naplniť si osobné životné aspirácie, ale v regionálnom i celospoločenskom ohľade znižuje kvalitu ľudských zdrojov pre potreby ekonomiky, osobitne v zaostávajúcich regiónoch. Andragogický výskum v minulom období sa viac zameriaval na vzdelávaných, vzdelávateľov, na procesnú a metodickú stránku vzdelávania dospelých, menej na prostredie, v ktorom sa vzdelávanie dospelých uskutočňuje (Prusáková, Matúšová, 2018). Znižovanie užitočnosti výskumu andragogiky pre potreby zamestnávateľského sektora viedlo v ostatnom období stagnácií počtu pracovísk, ktoré sa zaoberajú výskumom v tejto oblasti.

Na zabezpečenie kvality vzdelávania dospelých je potrebné zabezpečiť

- tvorbu funkčnej stratégie a taktiky vzdelávania dospelých,
- analýzu a predikciu vzdelávacích potrieb dospelých,
- tvorbu obsahu vzdelávania dospelých podľa požiadaviek jednotlivcov a spoločenskej praxe,
- akreditáciu vzdelávania dospelých,
- kontrolu dodržiavania podmienok akreditácie vzdelávania dospelých.

V súčasnosti evidujeme vo vzdelávaní dospelých trend kladenia dôrazu na technologické vzdelávanie vlastných zamestnancov v podnikoch a organizáciách v rozličných oblastiach, napr. nové verzie produktov, spracovanie hromadných dát a pod.

Systém organizácie, zabezpečenia a výkonu akreditácie a uznávania ďalšieho vzdelávania obsahuje

- Európsky kvalifikačný rámec,
- Slovenský kvalifikačný rámec,
- Národná sústava kvalifikácií,
- Národná sústava povolaní,
- Akreditačná komisia pre ďalšie vzdelávanie.

Európsky kvalifikačný rámec (European Qualifications Framework - EQF) je v tabuľke uvedená prehľadná sústava charakteristík nadobudnutých vedomostí, zručností a schopností autonómne uvažovať a konať osoby s kvalifikáciou. Táto sústava sa člení na osem úrovní vo všetkých typoch a stupňoch kvalifikácií a slúži na zjednodušenie a sprehľadnenie posudzovania výsledkov vzdelávania poskytovaného členskými štátmi Európskej únie a ďalšími štátmi, ktoré

sa zúčastňujú v tomto projekte. Je základom na tvorbu národných kvalifikačných rámcov, slúži na ľahšiu porovnateľnosť a porozumenie získaných kvalifikácií pre zamestnávateľov, alebo aj na iné napr. výskumné účely (Council of European Union, 2008).

Európsky kvalifikačný rámec je úplne kompatibilný s ďalšími dokumentmi európskej politiky v oblasti uznávania a porovnávania kvalifikácií, a to s Odporúčaním Rady z 26. novembra 2018 týkajúce sa podpory automatického vzájomného uznávania kvalifikácií získaných v rámci vysokoškolského vzdelávania, vyššieho sekundárneho vzdelávania a odbornej prípravy a výsledkov študijných pobytov v zahraničí (2018/C 444/01), Smernicou Európskeho parlamentu a Rady č. 2005/36/ES zo 7. septembra 2005, Lisabonským dohovorom o uznávaní a Kvalifikačným rámcom pre európsky vysokoškolský priestor. Prvý stupeň, druhý stupeň a tretí stupeň vysokoškolského vzdelávania podľa Kvalifikačného rámca pre európsky vysokoškolský priestor zodpovedajú 6. úrovni, 7. úrovni a 8. úrovni Európskeho kvalifikačného rámca.

Európsky kvalifikačný rámec sa člení na osem úrovní od charakteristík najjednoduchšej až po najzložitejšiu kvalifikáciu, v každej úrovni sa objasňuje, čo osoba s konkrétnou kvalifikáciou vie, chápe a je schopná samostatne robiť. Európsky kvalifikačný rámec sa vzťahuje na všetky typy a úrovne kvalifikácií a využívanie výsledkov vzdelávania objasňuje, čo osoba vie, chápe a je schopná robiť. Európsky kvalifikačný rámec bol vytvorený v Bologna Follow Up Group (BFUG) a všeobecne prijatý členskými štátmi v roku 2008 po schvaľovacích procedúrach v Európskom parlamente a Európskej rade a revidovaný v roku 2017.

Okrem členských štátov Európskej únie sa v tomto projekte zúčastňuje Švajčiarsko, ďalej Island, Lichtenštajnsko a Nórsko - štáty Európskeho hospodárskeho priestoru; a ďalšie kandidátske štáty Albánsko, Severné Macedónsko, Čierna Hora, Srbsko, Turecko, Bosna a Hercegovina a Kosovo.

Poradná skupina pre Európsky kvalifikačný rámec (European Qualifications Framework Advisory Group) zriadená v roku 2008, je v štruktúre poradných skupín Európskej komisie na uskutočňovanie diskusie ústredným fórom pre diskusie medzi Komisiou, zapojenými krajinami a zainteresovanými stranami z oblasti vzdelávania a odbornej prípravy, zamestnanosti a občianskej spoločnosti. Úlohou poradnej skupiny je zabezpečiť celkovú koherentnosť a podporovať transparentnosť procesu priradovania kvalifikácií a utvárať dôveru tomuto procesu. Na tomto projekte sa podieľajú aj Európske stredisko pre rozvoj odborného vzdelávania (European Centre for the Development of Vocational Training - CEDEFOP) a Európska nadácia pre odborné vzdelávanie (European Training Foundation - ETF) a organizácia ENIC/NARIC, ktorá je celosvetovou sieťou národných centier na poskytovanie informácií pri uznávaní akademických kvalifikácií v národných štátoch (ENIC: European Network of Information Centres in the European Region; NARIC: National Academic Recognition Information Centres in the European Union).

Slovenský kvalifikačný rámec tvoria tzv. národné deskriptory. Sú to opisné prvky, ktoré vyjadrujú vzdelávacie výstupy vo vzťahu k vedomostiam, zručnostiam a kompetenciám, zodpovedajúce kvalifikácii na danej úrovni Európskeho kvalifikačného rámca. Slovenský kvalifikačný rámec bol v decembri 2017 Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky formálne uvedený do praxe, takisto aj Národná sústava kvalifikácií Slovenskej republiky (NSK), čím potvrdilo ukončenie zavedenia informácie na dokladoch o vzdelaní o dosiahnutej úrovni vzdelania podľa Slovenského kvalifikačného rámca a Európskeho kvalifikačného rámca (údaj na dokladoch o vzdelaní: Úroveň SKKR/EKR).

Poradná skupina pre Európsky kvalifikačný rámec v októbri 2017 prijala postup a výsledky Slovenskej republiky pri implementácii Slovenského kvalifikačného rámca ako zrozumiteľné a dôveryhodné aj s návrhom ich akceptácie pre ostatné členské štáty Európskej únie.

Európsky kvalifikačný rámec a Slovenský kvalifikačný rámec sú plne kompatibilné, jednotlivé úrovne si v oboch rámcoch navzájom zodpovedajú.

Národná sústava kvalifikácií v Slovenskej republike je verejne prístupný register, ktorý obsahuje popis čiastočných a úplných kvalifikácií rozlišovaných a uznávaných v Slovenskej republike, požadovaných na výkon pracovných činností pre dané povolanie vo forme kvalifikačných štandardov a hodnotiacich štandardov. V rámci Národnej sústavy kvalifikácií je verejne dostupná tzv. kartotéka kariet kvalifikácii, ktorá je členená podľa jednotlivých úrovní Slovenského kvalifikačného rámca. Jednotlivé kvalifikácie obsahujú pri úplných kvalifikáciách názov a číselné označenie (kód) úplnej kvalifikácie, určenie, ktorého povolania alebo povolání sa úplná kvalifikácia týka, zoznam všetkých čiastočných kvalifikácií, ak sa úplná kvalifikácia člení na čiastočné kvalifikácie, kvalifikačný štandard úplnej kvalifikácie, ak sa úplná kvalifikácia nečlení na čiastočné kvalifikácie, hodnotiaci štandard úplnej kvalifikácie a úroveň Národného kvalifikačného rámca (Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, 2021). Národnú sústavu kvalifikácií spravuje Štátny inštitút odborného vzdelávania (ŠIOV) na samostatnej webovej stránke (Štátny inštitút odborného vzdelávania, 2021).

Systémovým základom na tvorbu národnej sústavy kvalifikácií je najmä národná sústava povolaní.

Národná sústava povolaní je ucelený informačný systém opisu štandardných nárokov trhu práce na jednotlivé pracovné miesta. Národná sústava povolaní určuje požiadavky na odborné vedomosti, zručnosti a schopnosti potrebné na vykonávanie pracovných činností na pracovných miestach na trhu práce. Tvorbu a aktualizáciu národnej sústavy povolaní, v súlade s vývojom na trhu práce, zabezpečuje a koordinuje ministerstvo. Na jej tvorbe spolupracuje s orgánmi štátnej správy, orgánmi územnej samosprávy, so zamestnávateľmi, zástupcami zamestnávateľov a zástupcami odborových organizácií a zástupcami vzdelávacích inštitúcií.

Na zabezpečenie tvorby a aktualizácie národnej sústavy povolaní zriaďuje ministerstvo alianciu sektorových rád. Do pôsobnosti aliancie patrí zriaďovanie sektorových rád podľa príslušných sektorov hospodárstva a hodnotenie ich funkčnosti a efektívnosti. Sektorová rada je dobrovoľné nezávislé profesijné a odborné združenie zástupcov zamestnávateľov, zástupcov odborových organizácií, vzdelávacích inštitúcií a ďalších organizácií, orgánov štátnej správy a orgánov územnej samosprávy (Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, 2004). Národná sústava povolaní je totiž „živý organizmus“, v krátkych obdobiach pribúdajú nové povolania, ktoré zamestnanci vykonávajú vo verejnom, súkromnom i neziskovom sektore. Podobne ďalšie povolania zanikajú. Preto ustanovených 24 sektorových rád priebežne zasadať na účely posúdenia vznikajúcich povolaní, prípadne k zmene požiadaviek na ich výkon.

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky zverejňuje register povolaní podľa 41 oblastí, v jednotlivých oblastiach sú uvedené požiadavky zamestnávateľov na konkrétne zamestnanie. Údaje v registri je možné vyhľadať aj prostredníctvom registra kompetencií. Národnú sústavu povolaní spravuje Trexima, spol. s r.o. na samostatnej webovej stránke (Trexima, 2021).

Národná sústava povolání (zamestnaní) obsahuje v registri zamestnaní v Slovenskej republike približne 1500 povolání. Nie je to konečný počet rozličných povolání, ktoré zamestnanci vykonávajú vo verejnom, súkromnom a neziskovom sektore, je ich mnohonásobne viac. Mnohé z týchto povolání si vyžadujú vyšší stupeň vedomostí a zručností ako niektoré iné povolania, hovoríme, vyšší stupeň kvalifikácie. Kvalifikáciou rozumieme nadobudnuté vzdelanie a pracovnú prax pri výkone povolania, prípadne aj niektoré ďalšie zamestnávateľom požadované požiadavky, napr. členstvo v komore, preukázanie osobitných špecializovaných zručností (vodičský preukaz) a pod. Základným potvrdením kvalifikácie zamestnanca je teda uznanie vzdelania prostredníctvom uznania dokladu o vzdelaní a uznanie odbornej praxe prostredníctvom uznania obdobia, počas ktorého zamestnanec vykonával odbornú prácu v povolání. Ak požiadavky na výkon povolania ustanovuje všeobecne záväzný právny predpis, v tom prípade ide o tzv. regulované (viazané, reglementované) povolanie.

Akreditačná komisia pre ďalšie vzdelávanie posudzuje spôsobilosť vzdelávacej inštitúcie uskutočňovať vzdelávací program. Ide o **akreditáciu vzdelávacích programov**, ktoré vedú

- k doplneniu, obnoveniu, rozšíreniu alebo prehĺbeniu kvalifikácie potrebnej na výkon odbornej činnosti, na ktorú sa pripravoval v predchádzajúcom školskom vzdelávaní,
- k čiastočnej kvalifikácii alebo k úplnej kvalifikácii, ktorou sa účastník ďalšieho vzdelávania pripravuje na nadobudnutie odbornej spôsobilosti na vykonávanie jednej alebo viacerých pracovných činností v inom povolání ako v tom, pre ktoré získal kvalifikáciu prostredníctvom školského vzdelávania.
- k doplneniu, obnoveniu, rozšíreniu alebo prehĺbeniu kvalifikácie ako predpokladu na výkon odbornej činnosti, ak akreditácia tohto vzdelávania nie je upravená osobitným predpisom.

Oprávnené vzdelávacie inštitúcie na uznávanie výsledkov ďalšieho vzdelávania sú stredné školy a vysoké školy, ak im bolo vydané potvrdenie o akreditácii vzdelávacieho programu a bolo im udelené oprávnenie poskytovať vzdelávanie v tomto akreditovanom vzdelávacom programe. Uznávanie výsledkov ďalšieho vzdelávania a overenie a hodnotenie odbornej spôsobilosti fyzickej osoby podľa kvalifikačného štandardu a hodnotiaceho štandardu danej čiastočnej kvalifikácie alebo úplnej kvalifikácie sa uskutočňuje skúškou. Vzdelávacia inštitúcia vydá na základe úspešného vykonania záverečnej skúšky absolventovi akreditovaného vzdelávacieho programu osvedčenie, ktoré platí na celom území Slovenskej republiky.

Po absolvovaní akreditovaných vzdelávacích programov, v ktorých absolventi po úspešnom absolvovaní skúšky odbornej spôsobilosti získajú osvedčenie o kvalifikácii, môžu títo absolventi požiadať o živnostenské oprávnenie.

Informačný systém ďalšieho vzdelávania je informačným systémom verejného sektora a v súčasnosti ho tvorí

- register oprávnených vzdelávacích inštitúcií na overenie odbornej spôsobilosti podľa zoznamu kvalifikácií,
- register kvalifikácií a ich kódov,
- register skúšok na overovanie odbornej spôsobilosti,
- portál na vyhľadávanie akreditovaných vzdelávacích programov.

Informačný systém ďalšieho vzdelávania zabezpečuje Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, 2021).

Systém monitorovania a prognózovania vzdelávacích potrieb má povinnosť utvárať Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky podľa zákona č. 568/2009 Z. z. o celoživotnom vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov, jeho výstupom je prognóza vzdelávacích potrieb, ktorú má Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky zverejňovať v registri prognóz vzdelávacích potrieb každé tri roky. Prognóza vzdelávacích potrieb má obsahovať kvantitatívnu definíciu typov voľných pracovných miest, kvalitatívny popis obsahu kvalifikácií vyžadovaných trhom práce na obdobie, na ktoré sa táto prognóza vydáva, odvetvovú a regionálnu špecifikáciu kvalifikačných potrieb trhu práce a špecifikáciu podľa úrovne vzdelania. Prognóza vzdelávacích potrieb je nástrojom poradenstva o celoživotnom vzdelávaní, ktorý využívajú inštitúcie poskytujúce poradenské služby, ako aj ministerstvo na usmerňovanie ponuky celoživotného vzdelávania (Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, 2009).

Kontrolu dodržiavania podmienok akreditácie a dodržiavania podmienok udelenia oprávnenia na vykonávanie skúšky na overenie odbornej spôsobilosti vykonáva Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky prostredníctvom svojho kontrolného organizačného útvaru na základe zákonom ustanovených podmienok.

ZÁVER

Systém celoživotného vzdelávania zahŕňa veľký počet inštitúcií, ktoré ho zabezpečujú na základe slovenských a medzinárodných právnych predpisov. Je značne štruktúrovaný a umožňuje vstup záujemcu o ďalšie vzdelávanie v ktoromkoľvek veku a aj stupni vzdelávania v národnej výchovno-vzdelávacej sústave Slovenskej republiky. Umožní mu získať nielen požadované vzdelanie a prípadnú kvalifikáciu v požadovanej kvalite, ale poskytne mu aj informáciu o jeho ďalšom uplatnení v pracovnom živote.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

BURJAN, V., FTÁČNIK, M., JURÁŠ, I., VANTUCH, J., VIŠŇOVSKÝ E. a L. VOZÁR 2017. Národný program rozvoja výchovy a vzdelávania na roky 2018 – 2027. Učiace sa Slovensko. Bratislava: Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky. Dostupné na: minedu.sk/data/files/6987_uciace_sa_slovensko.pdf

Council of European Union. (2008). Council recommendation of 22 May 2017 on the European Qualifications Framework for lifelong learning and repealing the recommendation of the European Parliament and of the Council of 23 April 2008 on the establishment of the European Qualifications Framework for lifelong learning. Luxembourg: Official Journal of the European Union. Retrieved from: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32017H0615\(01\)&from=EN#d1e32-27-1](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32017H0615(01)&from=EN#d1e32-27-1)

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky. (2008). Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom

podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov. Bratislava: Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, Zbierka zákonov. Dostupné na: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2008-448>

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky. (2004). Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Bratislava: Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, Zbierka zákonov. Dostupné na: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2004-5>

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky. (2021). Informačný systém ďalšieho vzdelávania. Dostupné na: <http://isdv.iedu.sk/Eligibility.aspx>

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky. (2009). Zákon č. 568/2009 Z. z. o celoživotnom vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Bratislava: MŠVVaŠ SR, Zbierka zákonov. Dostupné na: slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2009/568/20150901

PLAVČAN, P. 2021. Teória vzdelávacej politiky. [Theory of educational policy]. Brno: MSD. ISBN 978-80-7392-373-0

PRUSÁKOVÁ, V. a S. MATÚŠOVÁ. 2018. Vzdelávanie dospelých v regionálnom kontexte. Zborník vedeckých štúdií. Bratislava: Vysoká škola ekonómie a manažmentu verejnej správy v Bratislave. ISBN 978-80-89654-40-6

Štátny inštitút odborného vzdelávania. (2021). Odborné vzdelávanie a príprava. Dostupné na: <https://siov.sk/vzdelavanie/odborne-vzdelavanie-a-priprava/>

Trexima. (2021). Národná sústava povolání. Bratislava: Trexima. Dostupné na: <https://sustavapovolani.sk/>

KONTAKT

Prof. Ing. Peter Plavčan, CSc.
Fakulta sociálnych štúdií
Vysoká škola Danubius
peter.plavcan@vsdanubius.sk

Mgr. Alexandra Ožvaldová
Fakulta verejnej politiky a verejnej správy
Vysoká škola Danubius
alexandra.ozvaldova555@gmail.com

JUDr. Ing. Matej Šebesta, MBA
Fakulta sociálnych štúdií
Vysoká škola Danubius
matej.sebesta@vsdanubius.sk